

[Time:2.30 Hrs]

[Marks:75]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All question are compulsory.
 2. Figures to the right indicate full marks.
 3. Students answering in the regional language should refer in case of doubt to the main text of the paper in English.

Q.1

a Choose the correct alternative (Any-8)

8

- 1.The holiest book of Jews is _____. (Koran, Bible,Torah)
- 2.In India _____ State has highest literacy rate. (Kerala, Bihar, Rajasthan)
- 3.The Varna system was a classification of individuals based on their _____. (heredity status, economic status, aptitude)
- 4._____ is main cause of blindness. (Cataract,good health,Vitamin E)
- 5.The underdeveloped regions in India are neglected and are treated as _____. (backward regions, weak regions, refugee regions)
- 6._____ is a belief or an ideology of a social, political or a religious group that their religion and practices are superior to those of other groups. (Communalism, Casteism, Secularism)
- 7.There are _____ Schedules in the Indian Constitution. (12, 13, 14)
- 8.According to the Indian Constitution, there are _____ emergencies. (two,three,four)
- 9.Empowerment of women in politics means the participation of women in political _____ process. (decision making, formation,alliance)
- 10.The urban areas in India are looked after by the _____. (Municipalities, State, Panchayati Raj)

7

b. State whether the following statements are True or False (Any-7)

- 1.Hinayana and Mahayana are the two major schools of thought in Buddhism.
- 2.The influence of religion does not play a role in growth of caste system in India.

3.Urban society is heterogeneous in nature.

4.The problem of dowry system is one of the causes of declining gender ratio.

5.Regionalism refers to the attachment towards one religion.

6.Belgaum border issue dispute between the States of Karnataka an Maharashtra is an example of regionalism.

7.Article 14 of the Indian Constitution is against untouchability.

8.President is the commander-in-chief of all forces in India.

9.India has a multi-party system with predominance of small regional parties.

10.The President of Zilla Parishad has a term of two and half years.

Q.2 a.Bring out the linguistic and religious diversity in India. 15

OR

b.Explain the regional variation in India according to rural and urban characteristics.

Q.3 a.Examine the types of physical disabilities. 15

OR

b.Explain the problem of gender disparity in India with special reference to declining sex ratio.

Q.4 a.Discuss the inter-group conflicts caused due to caste inequalities in Indian society. Suggest measures to eradicate caste conflicts. 15

OR

b.Explain the structure of the Indian Constitution.

Q.5 a.Analyze the implications of 73 rd Constitutional Amendment Act. 15

OR

b.Write short notes on (Any-3)

1. India's literacy rate
2. Positive role of Mass Media towards women.
3. Ways to achieve communal harmony
4. Fundamental duties of Indian Citizen.
5. Panchayati Raj

[वेळ: २:३० तास]

[गुण:७५]

कृपया तुम्हाला योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाली आहे का ते तपासा.
सूचना: १ सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२ उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

3. प्रादेशिक भाषेत उत्तर देणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी शंका असल्यास पेपरच्या मुख्य मजकुराचा इंग्रजीमध्ये संदर्भ द्यावा.

- प्र.१ अ योग्य पर्याय निवडा (कोणतेही-८) ८
१. ज्यूंचा सर्वात पवित्र ग्रंथ _____ आहे. (कुराण, बायबल, तोरा)
 २. भारतात _____ ह्या राज्यात साक्षरतेचा दर सर्वात जास्त आहे. (केरळ/बिहार/ राजस्थान)
 ३. वर्ण व्यवस्थेमध्ये व्यक्तींचे वर्गीकरण हे त्यांच्या _____ वर आधारित होते. (आनुवंशिक स्थिती, आर्थिक स्थिती, योग्यता)
 ४. _____ हे आंधळेपणाचे मुख्य कारण आहे. (मोतीबिंदू / चांगले आरोग्य/ जीवनसत्व-ई)
 ५. भारतातील अविकसित प्रदेश दुर्लक्षित आहेत आणि त्यांना _____ असे मानले जाते. (मागास प्रदेश, कमकुवत प्रदेश, निर्वासित प्रदेश)
 ६. _____ ही सामाजिक, राजकीय किंवा धर्मगटाची एक श्रद्धा किंवा एक विचारधारा आहे की त्यांचा धर्म आणि आचरण/प्रथा ह्या इतर गटांपेक्षा श्रेष्ठ आहेत. (जमातवादे , जातीयवाद धर्मनिरपेक्षता)
 ७. भारतीय संविधानात _____ परिशिष्ट आहेत. (१२, १३, १४)
 ८. भारतीय राज्यघटनेनुसार आपत्कालीन परिस्थितीचे _____ प्रकार आहेत. (दोन, तीन, चार)
 ९. राजकारणात महिला सक्षमीकरण म्हणजे राजकीय प्रक्रियेत महिलांचा _____ प्रक्रियेतील असलेला सहभाग होय. (निर्णय घेणे, निर्मिती करणे, युती करणे)
 १०. भारतातील शहरी भागांची देखभाल _____ हे करतात. (महानगरपालिका, राज्य, पंचायती राज)
- ब. खालील विधाने सत्य किंवा असत्य आहेत हे सांगा (कोणतेही-७) ७
१. हीनयान आणि महायान या बौद्ध धर्मातील दोन प्रमुख विचारधारा आहेत.
 २. भारतातील जातिव्यवस्थेच्या वाढीमध्ये धार्मिक प्रभाव भूमिका बजावत नाही.
 ३. शहरी समाजाचे स्वरूप हे विषम आहे.
 ४. हुंडा पद्धतीची समस्या हे घटत्या लिंग गुणोत्तराचे एक कारण आहे.

५. प्रादेशिकता म्हणजे एका धर्माशी असलेली आसक्ती.
६. कर्नाटक आणि महाराष्ट्र ह्या राज्यांमधील बेळगाव सीमाप्रश्न वाद हे प्रादेशिक वादाचे उदाहरण आहे.
७. भारतीय राज्यघटनेतील कलम १४ हे अस्पृश्यता निवारणासाठी आहे.
८. राष्ट्रपती हे भारतातील सर्व सैन्याचे सेनापती आहेत.
९. भारतात लहान प्रादेशिक पक्षांचे प्राबल्य असलेली बहु-पक्षीय व्यवस्था आहे.
१०. जिल्हा परिषदेच्या अध्यक्षांचा कार्यकाळ अडीच वर्षांचा असतो.

प्र.२ अ. भारतातील भाषिक आणि धार्मिक विविधते विषयी लिहा. १५
किंवा
ब. ग्रामीण आणि शहरी वैशिष्ट्यांनुसार भारतातील प्रादेशिक फरक स्पष्ट करा.

प्र.३ अ. शारीरिक दिव्यांगतेचे (अपंगत्वाचे) प्रकार स्पष्ट करा. १५
किंवा
ब. भारतातील लिंग विषमतेची समस्या घटत्या लिंग गुणोत्तराच्या संदर्भासह स्पष्ट करा

प्र.४ अ. भारतीय समाजातील जातीय विषमतेमुळे झालेल्या आंतर-समूह संघर्षाची चर्चा करा. १५
जातीय संघर्ष मिटवण्यासाठी उपाय सुचवा.
किंवा
ब. भारतीय राज्यघटनेची संरचना स्पष्ट करा.

प्र.५ अ. ७३व्या घटनादुरुस्ती कायद्याच्या परिणामांचे विश्लेषण करा. १५
किंवा

- ब. टिपा लिहा (कोणत्याही-३)
१. भारतातील साक्षरता दर
 २. प्रसार माध्यमांची महिलांविषयी सकारात्मक भूमिका.
 ३. सांप्रदायिक सलोखा साधण्यासाठीचे मार्ग
 ४. भारतीय नागरिकाची मूलभूत कर्तव्ये
 ५. पंचायती राज

